

8

Цикъл лекции по административно право за
подготовка на студентите от Медицинския
университет – гр.Плевен

1в. Понятие за изпълнителна власт.

Административното право е сравнително нов правен отрасъл. То се развива и придобива своето значение след Френската буржоазна революция от 1789г., когато определящ политически и юридически принцип става разделението на властите. Той означава, че упражняването на властническите функции става от различни държавни институции след предварително разпределяне на правомощията, което е направено в конституциите на различните държави и в обикновените закони. Разделението на властите означава обособяване на законодателна, изпълнителна и съдебна власт. Те образуват държавната власт, която представлява всеобщ регулатор на процесите и явленията, които се развиват в обществото. Друг начин за въздействие върху него е действието на различни организации и правилата, които са свързани с тях. Това са различни недържавни субекти като църквата, религиите политическите партии други обществени организации. Те оказват влияние върху обществото в зависимост от целите, които си поставят и влиянието им в обществения живот.

Изпълнителната власт са създава и обособява като реализация на принципа на разделението на властите, наред със законодателната и съдебната. Административното право е този правен отрасъл, който се занимава с регулирането на обществените отношения, които възникват при нея.

Изпълнителната власт е част от държавната власт. За да може тя да изпълнява приетите от Народното събрание актове (най-вече законите) тя трябва да има властнически разпоредителни правомощия. Често пъти, особено в по-старата литература се говори за “изпълнително-разпоредителна дейност”. Това важи и за настоящия момент. Често пъти се налага законите, които са приети от парламента да бъдат доразвити и приложени от органите на изпълнителната власт. По някога това става чрез подзаконови нормативни актове – правилници, наредби и др. Освен това прилагането на правилата, които се съдържат в законите става чрез издаване на индивидуални разпореждания, които се отнасят до конкретни лица и организации.

Изпълнителната власт се осъществява преимуществено от изпълнителните органи. Те специално са създадени от Конституцията и законите за това. Тяхната дейност при упражняването на правомощията им се подчинява на закона. Това подчинение се изразява в това, че дейността им е въз основа на закона и в изпълнение на закона. От това следва важна презумпция, т.е. обосновано предположение – че дейността на изпълнителните органи е съобразена със закона.

Изпълнителната дейност може да бъде разгледана и от друга гледна точка – като управленска дейност. Тя често се свързва с понятието “администрация”. Това е управление, организиране на съвместна дейност и решаване на съвместни задачи. Дейността на изпълнителните органи се нарича държавно управление. Това е държавно управление в тесен смисъл на думата. Другият случай – държавното управление в широк смисъл на думата е дейността на всички държавни органи и

тяхното властническо въздействие върху обществото или отделни негови елементи.

Администрацията има две страни – като дейност и като система от звена и органи. Като система от органи това е структура, в която има определена система. Като дейност това е упражняване на правомощия, т.е. функциониране.

2в. Основни характеристики на изпълнителната власт

Основните характеристики на изпълнителната власт са в зависимост от нейното място в държавното управление.

На първо място тя има подзаконов характер. Това означава, че тя трябва да се осъществява в зависимост от правилата, които се съдържат в закона. Тази зависимост има конкретни измерения. Изпълнителната дейност се осъществява въз основа на закона и в изпълнение на закона. Първото означава съответствие с принципите, които се съдържат в законовите актове. Второто е съобразяване със съдържанието и целта, които се съдържат в конкретните законови разпоредби.

Изпълнителната власт има творчески характер. Тя решава въпроси от настоящето и бъдещето. Тя трябва да прилага законите съобразно конкретната обстановка. Това е важно особено при оперативната самостоятелност. Това е една от основните разлики със съдебната дейност, при която се решават правни спорове, които са свързани с факти, възникнали в миналото.

Разликата със законодателната власт е тази, че тя е формирана, за да създава първични правила за поведение. Това са законодателните актове. Те уреждат трайно основни обществени отношения. Те са основата за дейност на изпълнителните органи.

Важен момент е нейната непрекъсваемост. Изпълнителната власт е така конструирана, че да осъществява непрекъснато своята дейност. Кметът на община, който осъществява изпълнителната дейност в общината, изпълнява своите задължения докато новоизбрания кмет положи клетва. В Конституцията е предвидено съществуването на служебно правителство.

То се назначава с указ на президента, когато парламентът не може да излъчи правителство. Служебното правителство има за цел да осъществява изпълнителната дейност в държавата до провеждането на избори и избиране на нормално правителство от парламента.

Дейността на изпълнителните органи при осъществяване на техните правомощия е гарантирана с държавната принуда.